

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан філологічного факультету

 /Бунчук Б. І./

« 12 » 08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Основи наукових досліджень»
вибіркова

Освітньо-професійна програма «Журналістика та кросмедійність»

Спеціальність 061 Журналістика

Галузь знань 06 Журналістика

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Філологічний факультет

Мова навчання

українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни „Основи наукових досліджень” складена відповідно до освітньо-професійної програми „Журналістика та кросмедійність” (спец. 061 „Журналістика”), затвердженої Вченою радою Чернівецького університету (протокол № 8 від 6 травня 2024 року).

Розробники: асист., к.н.с.к. Мельничук Ю.Г.

Викладачі: асист., к.н.с.к. Мельничук Ю.Г.

Погоджено з гарантом ОП й затверджено на засіданні кафедри журналістики протокол № 1 від 12 серпня 2024 року.

Завідувач кафедри

Василик Л. Є.

Схвалено методичною радою філологічного факультету протокол № 1 від 12 серпня 2024 року.

Голова методичної ради
філологічного факультету

Антофійчук А. М.

Мета та завдання навчальної дисципліни: Курс „Основи наукових досліджень” покликаний дати загальне уявлення про таку наукову галузь як соціальні комунікації, процеси її формування та шляхи розвитку, познайомити з методологією й технологією наукової діяльності, основними прийомами викладу наукових досліджень, їх видами, сприяти оптимальній організації наукової діяльності студентів; використовуючи досягнення сучасної теоретичної думки, допомогти студентам проводити власне дослідження, аналізувати, зіставляти, порівнювати, визначати головне і другорядне, систематизувати, узагальнювати та робити власні висновки.

Мета навчальної дисципліни – знати вимоги до написання курсової та кваліфікаційної робіт та вміти правильно їх структурувати, добирати відповідні методи дослідження, формувати список використаної літератури за ДСТУ – 2015; підготувати тези до студентської наукової конференції.

Пререквізити:

ПП01. Масова комунікація та інформація

ПП02. Основи журналістики

ЗП05. Історія української журналістики

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей:*

Загальні:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові:

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких *програмних результатів навчання:*

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції .

ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	3	90	14	-	16	-	58	2	залік
Заочна	3	5	3	90	4	-	4	-	80	2	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. НАУКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ													
Тема 1.1. Поняття про соціальні комунікації як галузь науки		2	2			7		1					10
Тема 1.2. Види наукової роботи студентів: тези, наукова стаття, курсова		2	2		1	7		1			1		10

робота, кваліфікаційна робота (творчий проект).												
Тема 1.3. Наукові фахові видання з соціальних комунікацій		1	2			7			1		10	
Тема 1.4. Наукометричні бази та їх використання в наукових дослідженнях		1	2			7			1		10	
Разом за змістовим модулем 1		6	8	-	1	28		2	2	-	1	40
Змістовий модуль 2. ОСНОВНІ СКЛАДОВІ В НАУКОВІЙ РОБОТІ СТУДЕНТІВ												
Тема 2.1. Методи дослідження в соціальних комунікаціях		2	2			8			1		10	
Тема 2.2. Правила оформлення бібліографії відповідно до ДСТУ–2015		2	2			8			1		10	
Тема 2.3. Етапи підготовки тез до студентської наукової конференції		4	4		1	12			2		1	20
Разом за змістовим модулем 2		8	8		1	28		2	2		1	40

Усього годин	90	14	16		2	56	90	4	4		2	80
---------------------	-----------	-----------	-----------	--	----------	-----------	-----------	----------	----------	--	----------	-----------

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	<p>Поняття про соціальні комунікації як галузь науки ПЛАН Київська та Харківська школи соціальних комунікацій. Соціальні комунікації в українських ВНЗ. Тенденції розвитку соціальних комунікацій. Дисертаційні дослідження з соціальних комунікацій: рецепція сьогодення.</p>
1.2	<p>Види наукової роботи студентів: тези, наукова стаття, курсова робота, кваліфікаційна робота (творчий проєкт) ПЛАН Вибір теми дослідження як початковий етап наукової роботи студента. Тези та правила щодо їх укладання. Вимоги до наукових статей. Курсова робота та правила її підготовки й оформлення. Кваліфікаційні роботи як форма державної атестації. Творчі проєкти як особлива форма атестації за спеціальністю 061 Журналістика.</p>
1.3	<p>Наукові фахові видання з соціальних комунікацій ПЛАН Фахові видання з соціальних комунікацій в Україні. Видання категорії «А», «Б», «В» та вимоги до них. Правила оформлення наукових статей до фахових видань категорії «Б».</p>
1.4	<p>Наукометричні бази та їх використання в наукових дослідженнях ПЛАН Поняття «наукометричні бази» та їх місце в науковій роботі студентів. Робота з Google Scholar. Наукометричні бази Copernicus, Web of Science, Scopus.</p>

2.1.	Методи дослідження в соціальних комунікаціях <i>ПЛАН</i> Загальнонаукові та спеціальні методи дослідження в соціальних комунікаціях. Теоретичні й емпіричні методи. Методологія досліджень Інституту масової інформації.
2.2.	Правила оформлення бібліографії відповідно до ДСТУ–2015 <i>ПЛАН</i> Поняття бібліографічного опису. Правила формування списку використаних джерел у наукових роботах. Вимоги до оформлення списку використаних джерел за ДСТУ – 2015. Генератор бібліографічних посилань.
2.3.	Етапи підготовки тез до студентської наукової конференції <i>ПЛАН</i> Правила написання тез для доповіді. Вибір теми для підготовки тез до студентської наукової конференції. Вимоги до оформлення тез. Правила академічної доброчесності студента. «Положення про запобігання академічному плагіату в ЧНУ».

Тематика практичних (семінарських) занять з переліком питань

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття про соціальні комунікації як галузь науки <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, презентації.</i> 1. Специфіка галузі 061 Журналістика. 2. Аналіз освітніх програм бакалавра та магістра у ВНЗ України. Спільне та відмінне між ними.	2
2	Тема 2. Види наукової роботи студентів: тези, наукова стаття, курсова робота, кваліфікаційна робота (творчий проєкт) <i>Вид роботи: аналіз прикладів наукових робіт різних видів, робота в групах за наступними пунктами:</i> 1. Визначення структурних елементів у наукових роботах. 2. Вибір теми наукового дослідження: обговорення доцільності та актуальності. 3. Перспективи планування творчих проєктів з урахуванням обраних тем курсових робіт.	2
3	Тема 3. Наукові фахові видання з соціальних комунікацій <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, презентації.</i> 1. Доповідь про обране фахове видання з соціальних комунікацій.	2

	2. Аналіз актуальних наукових статей, опублікованих у фахових наукових виданнях.	
4	Тема 4. Наукометричні бази та їх використання в наукових дослідженнях <i>Вид роботи: робота в групах за наступними пунктами:</i> 1. Пошук необхідних джерел за темою дослідження в різних наукометричних базах. Правила цитування наукових джерел.	2
5	Тема 5. Методи дослідження в соціальних комунікаціях <i>Вид роботи: аналіз прикладів наукових робіт різних видів, робота в групах за наступними пунктами:</i> 1. Доцільність обраних методів дослідження у наукових роботах. 2. Теоретичні методи дослідження в теоретичному розділі роботи. 3. Емпіричні методи дослідження в практичному розділі.	2
6	Тема 6. Правила оформлення бібліографії відповідно до ДСТУ–2015 <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, презентації.</i> 1. Формування списку використаної літератури до курсової роботи. 2. Українські джерела в списку використаної літератури. 3. Іноземні джерела. 4. Робота з генератором посилань.	2
7	Тема 7. Етапи підготовки тез до студентської наукової конференції <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді, презентації.</i> 1. Презентації чернеток тез до студентської наукової конференції. 2. Робота з помилками.	4

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювати останні дисертаційні дослідження з соціальних комунікацій (на вибір), схарактеризувати проблемні моменти при роботі з ними.	7
2	Підготувати приблизний план курсової роботи за обраною темою дослідження, дати короткий опис кожного пункту.	7
3	Опрацювати вимоги до наукових статей для подачі авторами в обране фахове видання.	7

4	Підготуйте перелік джерел до обраної теми дослідження з різних наукометричних баз, дайте їх коротку характеристику.	7
5	Опишіть методи наукових досліджень, які ви плануєте використовувати у вашій курсовій роботі. Обґрунтуйте доцільність використання цих методів.	8
6	Підготуйте список з різними видами джерел (не менше 10 пунктів), оформлений відповідно до ДСТУ – 2015.	8
7	Підготуйте презентацію для виступу на щорічній студентській науковій конференції.	12

Індивідуальні завдання та ІНДЗ

№	Назва теми	Кількість годин
1	Здійснити моніторинг видання на вибір відповідно до методології ІМІ.	1
2	Схарактеризувати спільні та відмінні риси між науковими статтями й вимогами до них в українських та закордонних виданнях.	1

** Індивідуальні завдання плануються, якщо передбачені навчальним планом, або за рішенням викладача*

** ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.*

Методи навчання

У роботі використовуємо словесні, наочні та практичні методи навчання, зокрема: лекцію, пояснення, розповідь, бесіду, спостереження, ілюстрацію, демонстрацію, практичні справи.

За характером пізнавальної діяльності здобувача освіти застосовуємо інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, евристичний, дослідний методи.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті. У процесі вивчення дисципліни використовуємо такі методи поточного контролю: *контрольні роботи; групова робота, тести; презентації, аналіз медіайкейсів, метод мозкового штурму, моніторинг медій, робота в групах з платформами Padlet та Mentimeter, використання платформи Moodle, можливість неформальної освіти, написання тез.*

Формами поточного контролю є індивідуальна та фронтальна перевірка, форма підсумкового контролю – залік.

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» (https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JjybxDr-syswxxHuGOn/view) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Розподіл балів

ЗМ 1 (30 балів)				ЗМ 2 (30 балів)			Підсумковий контроль (залік)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
5	10	10	5	5	5	20	40	100

Критерії оцінювання підсумкового оцінювання

Оцінка А (90 – 100 балів) або „відмінно” виставляється за відповідь, яка містить вичерпне за сумою поданих знань розкриття усіх запитань, розгорнуту

аргументацію кожного з положень, побудована логічно й послідовно, розкриває питання від його нижчих до вищих рівнів, а також містить приклади з художніх текстів, які дозволяють судити про повноту уявлень студента з поставленого питання. Відповідь повинна бути викладена гарною, багатою мовою, відзначатися точним вживанням термінів, містити посилання на засвоєну навчальну літературу.

Оцінка В (80 – 89 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить повне, але не вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, що містяться в білеті, скорочену аргументацію головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а розуміння теоретичних питань не підкріплює ілюстраціями з художніх текстів. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів.

Оцінка С (70 – 79 балів) або „добре” виставляється за відповідь, яка містить недостатньо вичерпне за сумою виявлених знань висвітлення запитань, що містяться в білеті, відсутня аргументація головних положень, допущено порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, а наведені приклади з текстів не відповідають теоретичним моментам даного курсу. У відповіді допускаються стилістичні помилки, неточне вживання термінів, довільне витлумачення фактів. Крім того, таким балом може бути оцінений студент, який протягом семестру не виявляв відповідних знань з даного курсу, але на іспиті успішно відповів на поставлені теоретичні та практичні завдання.

Оцінка D (60 – 69 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань, поверхово аргументує положення відповіді, у викладі допускає композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу, не ілюструє теоретичні положення прикладами з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання.

Оцінка E (50 – 59 балів) або „задовільно” виставляється за відповідь, яка містить неповне за сумою виявлених знань висвітлення усіх запитань або за незнання окремого питання із загальної кількості поставлених. У викладі студента допущені композиційні диспропорції, порушення логіки й послідовності викладу матеріалу. Студент не може відтворити основні теоретичні положення, але наводить окремі приклади з художніх текстів. Мова відповіді рясніє помилками, наявне неправильне слово- й терміновживання, немає розуміння окремих літературознавчих термінів.

Оцінка FX (35 – 49 балів) або „незадовільно” виставляється у разі, коли студентом на протязі навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але його відповідь на іспиті містить неправильне висвітлення заданих питань, помилкову аргументацію, допускаються помилкові умовиводи, неправильне посилання на факти та їхнє витлумачення, мова близька до суржику, він також може бути оцінений незадовільно.

Оцінка F (1 – 34 бали) або „незадовільно” виставляється у разі, коли

студентом протягом навчального семестру набрано недостатню кількість балів за змістові модулі, він не може бути допущеним до складання іспиту. У випадку, якщо студент допущений, але відповісти на поставлені запитання на іспиті він не може або відповідає неправильно, а також не може дати відповідь на жодне із поставлених додаткових запитань, така відповідь оцінюється незадовільно.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90-100	Зараховано	A	відмінно
80-89		B	дуже добре
70-79		C	добре
60-69		D	задовільно
50-59		E	достатньо
35-49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Які основні завдання стоять перед наукою?
2. Як наука взаємодіє з іншими сферами суспільства?
3. Як наукознавство впливає на розвиток науки?
4. Що таке фундаментальні та прикладні дослідження?
5. Як соціальні комунікації впливають на суспільство?
6. Як відрізняються методика та методи дослідження?

7. Які методи збору та аналізу даних використовуються на різних етапах?
 8. Як проводиться аналіз зібраної інформації?
 9. Які вимоги висуваються до наукових публікацій?
 10. Які основні принципи етики в науці?
 11. Як журналісти можуть застосовувати наукові підходи у своїй діяльності?
 12. Які існують стандарти оформлення бібліографії?
 13. Як вибрати відповідний тип публікації для результатів дослідження?
 14. Як рецензування впливає на якість наукових публікацій?
 15. Як ефективно використовувати наукові бази даних для пошуку інформації?
-

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Предмет науки: визначення та характеристика основних об'єктів дослідження.
2. Об'єкт науки: різні аспекти реальності, які вивчаються наукою.
3. Мета науки: основні цілі та завдання наукового пізнання.
4. Завдання науки: конкретні цілі, які ставить перед собою наука.
5. Поняття науки: визначення та основні характеристики науки. Функції науки: пізнавальна, прогностична, практична та інші функції.
6. Види наукових досліджень: фундаментальні, прикладні, експериментальні та інші.
7. Класифікація за методами дослідження: якісні, кількісні, змішані методи.
8. Поняття про соціальні комунікації як галузь науки.
9. Соціальні комунікації: визначення та значення в сучасному суспільстві.
10. Роль соціальних комунікацій у журналістиці: вплив на формування громадської думки.
11. Відмінність понять методика, методологія, методи.
12. Методологія: загальні принципи та підходи до наукового дослідження.
13. Методика: конкретні способи та прийоми дослідження. Методи: інструменти та техніки збору та аналізу даних.
14. Основні етапи наукового дослідження.
15. Підготовчий етап: формулювання проблеми, огляд літератури.
16. Етап збору даних: вибір методів та інструментів дослідження.
17. Етап аналізу даних: обробка та інтерпретація результатів.
18. Етап оформлення результатів: написання звіту, публікація результатів.
19. Методи збору та аналізу інформації в наукових дослідженнях.

20. Методи збору інформації: опитування, інтерв'ю, спостереження, аналіз документів.
21. Методи аналізу інформації: якісний та кількісний аналіз, контент-аналіз, статистичні методи.
22. Науковий стиль: характеристика та вимоги до наукового письма.
23. Вимоги до наукових публікацій: структура, оформлення, етика публікацій.
24. Етика наукових досліджень: принципи чесності, об'єктивності, відповідальності
25. Плагіат: визначення, наслідки та способи уникнення.
26. Роль наукових досліджень у розвитку журналістики.
27. Вплив наукових досліджень на журналістську практику: підвищення якості контенту, достовірність інформації.
28. Використання наукових методів у журналістиці: аналіз даних, соціологічні дослідження.
29. Основні вимоги до оформлення наукових робіт.
30. Структура наукової роботи: титульна сторінка, зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел.
31. Оформлення цитувань та посилань: правила цитування, оформлення бібліографії.
32. Типи наукових публікацій: статті, тези, монографії, рецензії.
33. Особливості кожного типу публікацій: структура, вимоги до змісту та оформлення.
34. Поняття та значення рецензування в наукових дослідженнях.
35. Основні міжнародні наукові бази даних та їх використання.

Рекомендована література

Основна

1. Холод О. Соціальні комунікації: тенденції розвитку: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. й доп. К. : Видавництво «Білий Тигр», 2018. 370 с.
2. Курбан О. В. Соціальні комунікації в роботах українських дослідників. Інформаційне суспільство. вип. 11. 2010. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/1044/1/O.Kurban_SKRUD_GI.pdf
3. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/z0148-18>
4. Методології досліджень ІМІ. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/metodolohiji-doslidzhen-imi>
5. Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. URL: http://library.chnu.edu.ua/res//library/services/antiplagiarism/docs/polozhen_nya_pro_zapobihannya_plahiatu_240902.pdf

6. Соціальні комунікації: теорія та практика : реком. бібліогр. покажчик / упоряд. О. Поліщук; бібліогр. ред. О. Дікунова; за ред. О. Кравченко. Кривий Ріг, 2023. 51 с.

Допоміжна

1. Дацишин Х., Присяжний М. Методичні рекомендації щодо написання кваліфікаційної роботи на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти. – Упор. Дацишин Христина, Присяжний Михайло. – Львів, 2022. – 22 с. <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/Methodychnirecomendacii-Kvalifikacijna-robota-1.pdf>
2. Кость С. Методологія дослідження соціальних комунікацій (теорії та історії журналістики) / Кость Степан. – Львів, 2022. – 228 с.
3. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Марта Мальська, Наталія Паньків. – Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2020. – 226 с.
4. Підготовка наукових публікацій та презентація результатів наукових досліджень : конспект лекцій до самостійної та дистанційної роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії. [Електронний ресурс] / Уклад. В. О. Ананьїн, В. В. Горлинський, О. В. Уваркіна, за ред. В. О. Ананьїна. – Київ : ІСЗІ КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 64 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/57380/1/Konspekt_lektsii_PNPPND.pdf

Інформаційні ресурси

1. <https://mon.gov.ua/nauka/nauka-2/atestatsiya-kadriv-vishchoi-kvalifikatsii/naukovi-fakhovi-vidannya>
2. <https://www.elsevier.com/products/scopus>
3. <https://scholar.google.com/>
4. <https://web.archive.org/web/20161118220814/http://ipscience.thomsonreuters.com/product/web-of-science/>
5. <https://indexcopernicus.com/index.php/pl/>

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання курсу «Основи наукових досліджень», контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності (*Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича* (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>), *Положення про виявлення та запобігання плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича* (https://www.chnu.edu.ua/media/f5eleobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf)).

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентові/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.